

การประเมินผลโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*
AN EVALUATION OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
PROJECT OF RACHANUBAN SCHOOL UNDER THE NAN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

มนตรา พักมงคล

Montra Phakmongkol

โรงเรียนราชานุบาล

Rachanuban School, Thailand

E-mail: montap28@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม ประกอบด้วย การประเมินด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 697 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านสถานะแวดล้อม โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความต้องการจำเป็น ตามลำดับ 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อและเครื่องมือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านงบประมาณ ตามลำดับ 3) ด้านกระบวนการ โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขั้นนิเทศ ติดตาม (Check) ขั้นประเมินและรายงานผล (Act) ขั้นดำเนินงาน (Do) และขั้นเตรียมการ (Plan) ตามลำดับและ 4) ด้านผลผลิต โดยรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดย 4.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและได้รับการยอมรับในระดับต่าง ๆ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาจำนวนลดลง 4.2) นักเรียนมีการปฏิบัติพฤติกรรม

* Received 30 March 2021; Revised 23 April 2021; Accepted 26 April 2021

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.3) โรงเรียนได้รับโล่รางวัลชนะเลิศระดับดีเด่นและได้รับเกียรติบัตรการประเมินผลการดำเนินงานในระดับเงิน และ 4.4) ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การประเมินผลโครงการ, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ประถมศึกษา, รูปแบบชิปปี้

Abstract

This objective of research article was to evaluate the student care and support system project of Rachanuban School under the Nan Primary Educational Service Area Office 1 by using CIPP Model that consist of the context, the input, the process and the products. Data were collected from 697 samples in the academic year 2019 consist of teachers, school committee, parents and students, through the questionnaires and were analyzed by using the descriptive statistics: mean and standard deviation. The findings showed that: 1) the results of the projects' context in overall was at the highest level that pass evaluation criteria as follows: In compliance with objectives project, in accordance with the state agency policies and needs respectively. 2) The results of the projects' input in overall was at the highest level that pass evaluation criteria as follows: Media and Equipment, Management, Personnel, Community participation and Budget respectively. 3) The results of the project's process in overall was at the highest level that pass evaluation criteria as follows: Check, Act, Plan, Do and Plan respectively. And 4) the results of the project's products in overall pass evaluation criteria as follows: 4.1) Students had higher academic achievement and the at-risk and problem had decreased. 4.2) The students had ability to use life skills in overall was the highest level. 4.3) The school was awarded an Excellence Award and a Silver Performance Assessment Certificate. And 4.4) the projects' satisfaction evaluation in the overall was at the highest level.

Keywords: Project Evaluation, Student Care and Support System, Primary School, CIPP Model

บทนำ

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และการดำรงอยู่ในสังคมยุคข่าวสาร ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมสู่วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ และการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคมไทยด้วยกระบวนการทางทุนนิยมและบริโภคนิยม

ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และความล้มเหลวทั้งด้านการเรียนและความไม่มั่นคงในอนาคต การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ภาระหน้าที่หนึ่งคือ การบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไข ปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทาง สังคมและอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข รวมถึงการมีทักษะชีวิต มีสัมพันธภาพที่ดีและเพื่อน ครู และ ผู้ปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 มาตรา 6 ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของ ผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีเป้าหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพฐ.) ดำเนินการ ขับเคลื่อนโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) และจากการประมวลสถิติของสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชน ของหน่วยงานต่างๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งสาเหตุเนื่องมาจากปัจจัยเสี่ยงจากสภาพ ครอบครัว ปัจจัยเสี่ยงจาก ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคม ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อน และปัจจัย เสี่ยงจากบุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน และจากการสำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2557 พบว่า มีนักเรียน ไม่น้อยกว่า 30,000 คน ที่มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต มีภาวะซึมเศร้า เครียด และเป็น โรคอารมณ์ 2 ขั้ว (ไบโโพลาร์ ดิสออเดอร์) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ด้วยสภาพและปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาในอดีต และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้กลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่ต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล (กรมสามัญศึกษา, 2544) ดังนั้นการยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น และความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน (และมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

โรงเรียนราชานุบาล ได้จัดการศึกษาอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา จากการดำเนินงานโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมา โรงเรียนได้ดูแลจัดการปัญหาของผู้เรียน ให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้อยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตรอย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอน และดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนทั้งด้านสุขภาพกายใจ ด้านการเรียนรู้ ด้านสวัสดิการและความปลอดภัย ด้านการปกป้องคุ้มครอง การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีงานแนะแนวเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในการร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา และร่วมแก้ปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนราชานุบาล, 2562)

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้รายงานในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยนำรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D. L, 2003) ประกอบด้วย การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ทั้งนี้เพราะการประเมินแบบชิปปี้ โมเดล เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้น

สำคัญคือการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ บ่งชี้ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง เลือกทางเลือกที่เหมาะสม (สมคิด พรหมจ้อย, 2552) ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model)

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินโครงการโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 58 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 313 คน และนักเรียน จำนวน 313 คน รวมจำนวน 679 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) เป็นการประเมินด้านความต้องการจำเป็น ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสมในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและเครื่องมือ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินการปฏิบัติตามกระบวนการ PDCA ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินงาน ขั้นตอนติดตาม และขั้นประเมินผลและรายงานผล และ 4) ด้านผลผลิต (Product evaluation) เป็นการสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ผลการประเมินความสามารถและความคิดเห็นในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน ผลสำเร็จของการดำเนินงาน และความพึงพอใจต่อโครงการ โดยดำเนินการวิจัยในปี 2562 - 2563

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ คือ แบบประเมิน จำนวน 9 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับก่อนนำไปใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมินฉบับที่ 1 เท่ากับ 0.95 ฉบับที่ 2 เท่ากับ 0.97 ฉบับที่ 3 เท่ากับ 0.99 ฉบับที่ 4 เท่ากับ 0.94 ฉบับที่ 5 เท่ากับ 0.90 ฉบับที่ 6 เท่ากับ 0.91 ฉบับที่ 7 เท่ากับ 0.96 ฉบับที่ 8 เท่ากับ 0.99 และค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 เท่ากับ 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการโดยแจกแบบประเมินโครงการและความพึงพอใจต่อโครงการแก่ครูและผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน และเก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง และแจกแบบวัดพฤติกรรมการสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน และแบบวัดความคิดเห็นการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน โดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นชี้แจงพร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบแบบประเมินให้นักเรียนทราบ และให้ตัวแทนห้องเป็นผู้รวบรวมแบบประเมินและนำส่งผู้ประเมิน จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินทั้งหมด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ผลการประเมินโครงการด้านสภาวะแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.31) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.32) รองลงมา คือ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.34) และด้านความต้องการจำเป็น ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินโครงการด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.22) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อและเครื่องมือและด้านการบริหารจัดการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.23 และ $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.37) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.31) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.32) และด้านงบประมาณ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.15) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.07) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ขั้นนิเทศ ติดตาม (Check) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ขั้นประเมินและรายงานผล (Act) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.61) ขั้นตอนดำเนินงาน (Do) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.42) และขั้นเตรียมการ (Plan) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.30) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชานุบาล สรุปได้ดังนี้ 1) โรงเรียนราชานุบาลได้จัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ข้อมูลนักเรียนที่ยากจน และข้อมูลกลุ่มเด็กพิเศษ 2) ผลการคัดกรองด้านพฤติกรรมโดยใช้แบบประเมิน SDQ ปีการศึกษา 2562 พบว่า นักเรียนกลุ่มปกติ ร้อยละ 98.94 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ร้อยละ 0.65 และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ร้อยละ 0.41 ซึ่งเป็นกลุ่มมีปัญหาคือเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรง 3) ผลการส่งเสริมพัฒนา พบว่า นักเรียนกลุ่มปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับในระดับต่าง ๆ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง (สมาธิสั้น) มีจำนวนลดลงจาก 9 คน เหลือ 8 คน และนักเรียนกลุ่มมีปัญหาทางด้านการเงิน มีจำนวนลดลง จาก 20 คน เหลือ 5 คน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน และได้ดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,185 ครั้ง 4) ผลการป้องกันและแก้ไข ปัญหา พบว่า โรงเรียนมีภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน มีระบบสารสนเทศเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้นำชุมชน ร่วมกันสอดส่องดูแล นักเรียนในขณะที่อยู่ในชุมชน และภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และ 5) ผลการส่งต่อนักเรียน พบว่า การส่งต่อภายใน ให้ครูแนะแนว ซึ่งเป็นเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงทางการเรียนรู้ช้า (สมาธิสั้น) เบื้องต้น ได้มีการช่วยเหลือโดยมีการสอนเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ พร้อมทั้งได้สร้างสัมพันธภาพให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่การศึกษาปัญหาทางการเรียนรู้ของเด็ก และการส่งต่อนอกไปยัง แพทย์เพื่อทำการรักษา

4.2 ผลการประเมินความสามารถและความคิดเห็นในการใช้ทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีการปฏิบัติพฤติกรรมความสามารถ ในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณา แต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนมั่นใจในการเรียนและการทำงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ นักเรียนยุติ ข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยสันติวิธี และนักเรียนให้อภัยและให้กำลังใจเพื่อนเมื่อมีความ ผิดพลาดหรือท้อแท้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.46) และรายการที่มี ระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ นักเรียนเสนอความคิดเห็นในการทำงานร่วมกันด้วยเหตุผลที่ดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.59) และความคิดเห็นต่อการใช้ทักษะชีวิต ของนักเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณา

แต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ นักเรียนมีความสุขที่ได้อยู่กับครอบครัว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ นักเรียนเต็มใจที่แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) และรายการที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ นักเรียนชื่นชอบคนที่ขยันอ่านหนังสือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.66)

4.3 ผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โรงเรียนราชานุบาลมีผลการประเมินโดยคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อยู่ในระดับดีเด่น ได้รับโล่รางวัลชนะเลิศ สถานศึกษาดีเด่น ประเภท สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปี 2562 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และมีผลการประเมินโดยคณะกรรมการระดับเขตตรวจราชการที่ 16 อยู่ในระดับเงิน ได้รับเกียรติบัตรการประเมินผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562 ประเภทสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ขนาดใหญ่ ระดับเงิน ระดับเขตตรวจราชการที่ 16 (Cluster 16) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

4.4 ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.05) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ทุกเป้าหมายมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูมีระดับความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.19) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.14) ผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.21) และนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.23) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า โดยรวมและรายด้านมีระดับความต้องการจำเป็น/ความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทั้งนี้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนที่สอดคล้องและสนองต่อ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 (มาตรา 6) ในการพัฒนาโครงการโรงเรียนได้นำข้อมูลสารสนเทศมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาโครงการในปีการศึกษาถัดไป พร้อมทั้งได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในด้านต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนาและกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการประเมินด้านบริบทของโครงการที่ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของผู้บริหาร

ในการปรับปรุง กำหนดทิศทางการประเมิน เพื่อจะได้สอดคล้องกับนโยบายการตัดสินใจในการบริหารของระบบ (สำราญ มีแจ้ง, 2558) และสอดคล้องกับผลการประเมินของเทพประทาน ศิโล ที่พบว่าโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (เทพประทาน ศิโล, 2556) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการประเมินของสุรีย์ เกิดในหล้า ที่ทำการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนท้าวพรพิทยาสรรพ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า โดยรวมด้านบริบทของโครงการมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก (สุรีย์ เกิดในหล้า, 2553)

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยด้านสื่อและเครื่องมือและด้านการบริหารจัดการ และด้านบุคลากร มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านงบประมาณ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเตรียมความพร้อมได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชานุบาล ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมหน้า) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมสนับสนุน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมปฏิบัติ) ถือว่ามีความสำคัญมากที่มีความเสียสละกำลังกาย กำลังใจ คอยให้คำปรึกษานักเรียนด้วยความรัก ความเมตตา และสร้างศรัทธาให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาทุกคน และประชุม (PLC) เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนดไว้ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียนและการส่งต่อนักเรียน ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการช่วยเหลือและหาแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าที่เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านความสามารถของหน่วยงาน และการได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินงานไปได้ เช่น เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ (สำราญ มีแจ้ง, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของเทพประทาน ศิโล ที่พบว่าผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (เทพประทาน ศิโล, 2556)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ ที่พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนได้ดำเนินโดยครูประจำชั้น ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนของนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็น

ระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนได้แยกประเภทเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา หากพบนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะได้รับการดูแลจากผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชจากโรงพยาบาลน่าน ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะรายบุคคล (IEP) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีครูพี่เลี้ยงและครูประจำวิชาเป็นผู้สังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ เพื่อวางแผนการสร้างเสริมทักษะชีวิต ความสามารถทางการเรียนรู้ ความสามารถด้านอื่น ๆ ตลอดจนดูแลด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมของนักเรียน และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อได้รู้จักนักเรียนมากขึ้นทั้งด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่และครอบครัว จัดหาทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเงิน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจและพัฒนาดตนเองได้เต็มตามศักยภาพของตน สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจได้ แก้ปัญหาได้ เป็นผู้ห่างไกลจากปัญหาทางเพศและยาเสพติด มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดเรียน หักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปตามกลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการบริหารเชิงระบบที่ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) การปรับปรุงพัฒนา (Act) โดยมีการทำงานเป็นทีม ที่ประกอบด้วย ทีมนำ ทีมสนับสนุน ทีมทำ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับที่นำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) สอดคล้องกับผลการประเมินของอนุรักษ ะวังการ ที่ทำการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2 (อนุรักษ ะวังการ, 2553) และผลการประเมินของเทพประทาน ศิโล ที่ประเมินโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (เทพประทาน ศิโล, 2556)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 กิจกรรม ทำให้นักเรียนกลุ่มปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับในระดับต่าง ๆ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง (สมาธิสั้น) และนักเรียนกลุ่มมีปัญหาทางด้านการเงินมีจำนวนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้เพราะโรงเรียนมีภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน ที่ให้ความร่วมมือสอดส่องดูแลนักเรียนในขณะที่อยู่ในชุมชน และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข มีทักษะชีวิต และมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) สอดคล้องกับผลการประเมินของอนุรักษ์ ระวังการ ที่พบว่าโครงการส่งผลที่ดีต่อตัวนักเรียน ชุมชน และสังคม ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาตามโครงการ นักเรียนได้รับการพิทักษ์คุ้มครอง ได้พัฒนาตนเองและสังคมอย่างรอบด้าน เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมและมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลที่ดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (อนุรักษ์ ระวังการ, 2553)

ผลการประเมินความสามารถและความคิดเห็นในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีการปฏิบัติพฤติกรรมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนราชานุบาลได้กำหนดแนวทางการพัฒนาตามนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแผนการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่เป็นปัจจุบัน และนำสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินการพัฒนา แก้ไขปัญหาและส่งต่อตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการดำเนินการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน โรงเรียนได้บูรณาการทักษะชีวิตในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตตามวิธีการที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรมที่ลดลง และใช้พฤติกรรมเชิงบวกในการจัดการชั้นเรียนและพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของชุดิมา พงษ์เกษ ที่พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติ และผู้ใหญ่ (ชุดิมา พงษ์เกษ, 2552) และสอดคล้องกับผลการประเมินของสมภพ สุขพัฒนานรากุล ที่พบว่า การดำเนินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้นักเรียนรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนิสา มีทักษะในการหลีกเลี่ยงป้องกันอันตรายและพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม และมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ (สมภพ สุขพัฒนานรากุล, 2556)

ผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โรงเรียนราชานุบาลมีผลการประเมินโดยคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อยู่ในระดับดีเด่น ได้รับโล่รางวัลชนะเลิศ สถานศึกษาดีเด่น ประเภท สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปี 2562 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และผลการประเมินโดยคณะกรรมการระดับเขตตรวจราชการที่ 16 อยู่ในระดับเงิน ได้รับเกียรติบัตรการประเมินผลการดำเนินงานตามระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562 ประเภทสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ขนาดใหญ่ ระดับเงิน ระดับเขตตรวจราชการที่ 16 (Cluster 16) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนได้ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนของโรงเรียนราชานุบาลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดประชุมกลุ่ม PLC ในระดับสายชั้น ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปรึกษาปัญหาารายกรณีของนักเรียน การจัดให้มีคำแนะนำปรึกษาแก่ครูประจำชั้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดต่อประสานงานระหว่างเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้งภายในและภายนอก ในการให้ความร่วมมือหรือระดมทุนหรือขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ การอบรม/สัมมนาครูตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือการศึกษาด้วยระบบ ICT รวมทั้งการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการส่งเสริมทักษะชีวิตและปกป้องคุ้มครองนักเรียน โดยการสนับสนุนวิทยากรอบรมให้ความรู้ และการฝึกทักษะอาชีพ สนับสนุนสื่อการเรียนการสอนด้านความปลอดภัยทางน้ำ ด้านสุขอนามัย ด้านป้องกันยาเสพติด และเพศศึกษา การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทักษะชีวิต สอดคล้องกับผลการประเมินของ สุริย์ เกิดในหล้า ที่พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการให้ความรู้เรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากร ได้การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนและชุมชนให้มีความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของโครงการ (สุริย์ เกิดในหล้า , 2553)

ความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 โดยรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการดำเนินงานโครงการดังกล่าวโรงเรียนได้ดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การแก้ไขและป้องกัน และการส่งต่อ โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ทุกฝ่ายร่วมกันคิดร่วมทำ ร่วมพัฒนา และร่วมชื่นชมผลงาน รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ กล้าแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ ป้องกันดูแลสุขภาพตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวได้ มีทักษะชีวิตและสามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน และนักเรียนมีสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนราชานุบาลและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 กำหนด ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการประเมินของเทพ

ประธาน ศิโล ที่ทำการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) (เทพประธาน ศิโล, 2556) และผล
การประเมินของรัชนี้ ลำน้อย ที่พบว่า ครูและผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน
โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก (รัชนี้
ลำน้อย, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ (Plan) เป็น
การศึกษานโยบาย สำนวนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แต่งตั้งทีมงานพร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่
ความรับผิดชอบ กำหนดนโยบายและเป้าหมาย จัดทำและปฏิทินนิเทศอย่างชัดเจนและ
เป็นรูปธรรม สร้างความตระหนักและให้ความรู้ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
การเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียน ประสานงาน สร้างความร่วมมือกับภาคี
เครือข่าย และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ขั้นตอนดำเนินการ (Do) ได้แก่ การดำเนิน
กิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมคัดกรองข้อมูลนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมและ
พัฒนานักเรียน กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา กิจกรรมส่งต่อนักเรียน ขั้นตอนติดตามผล
(Check) โดยการแต่งตั้งคณะนิเทศติดตามผล วางแผนและกำหนดวิธีการและเครื่องมือ
ประเมินผล นิเทศติดตามโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและหน่วยงานภายนอก
ส่งเสริม สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจแก่ทีมงาน สรุปผลการนิเทศ ติดตาม และนำผล
การประเมินไปพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขั้นประเมินผลและ
รายงานผล (Act) ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จัดทำแฟ้มผลงานของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู
นักเรียนที่ประสบความสำเร็จ รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง
นำข้อมูลมาวางแผนพัฒนางาน ยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์
โครงการและขยายผลสู่ชุมชนและสถานศึกษาอื่นต่อไป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ผู้บริหาร
โรงเรียนควรนำข้อมูลจากรายงานประเมินผลมาใช้เป็นสารสนเทศเพื่อตัดสินใจพัฒนาโครงการ
ให้มีความโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์และประสิทธิภาพ ควรจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเป็น
ระบบ ชัดเจน และครบถ้วน และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายเพื่อพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต มีสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่
สถานศึกษากำหนด ข้อเสนอแนะสำหรับการประเมินครั้งต่อไป คือ ควรศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างพฤติกรรม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษากับประสิทธิภาพ
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
รูปแบบของกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- ชุติมา พงษ์เกษ. (2552). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เทพประทาน ศิโล. (2556). รายงานการประเมินโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ปีการศึกษา 2556. วารสารวิชาการ ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์, 2(2), 12-23.
- รัชนี ลำน้อย. (2557). การประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านนา วงศ์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- โรงเรียนราชานุบาล. (2562). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนราชานุบาล ปีการศึกษา 2562. น่าน: โรงเรียนราชานุบาล.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: จตุพรดีไซน์.
- สมภพ สุขพัฒนานรากุล. (2556). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอยะนิงค์ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประเมินการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำราญ มีแจ้ง. (2558). การประเมินโครงการทางการศึกษา : ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ เกิดในหล้า. (2553). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนทพรราชวิทยา จังหวัดสระแก้ว. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อนุรักษ์ ระวังการ. (2553). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP Model for Evaluation: International Handbook of Educational Evaluation, Part I. Dordrecht: Springer.